

**1r Congrés de
Salut i Món Local**

Accions locals per a reptes globals

Eines per incorporar la mirada dels determinants de la salut en les intervencions municipals als espais públics

Elisenda Noguera Guillamet
Cap del Servei de Salut Pública
Diputació de Barcelona

Els determinants socials de la salut

« *circumstàncies en què les persones neixen, creixen, treballen, viuen i envelleixen.* » [OMS](#)

Condicions socials, econòmiques i ambientals en què les persones neixen, creixen, viuen, treballen i envelleixen, i que influeixen directament en el seu benestar i la seva qualitat de vida i, per tant, en la seva salut: educació, condicions de l'habitatge, situació econòmica, entorn, xarxa de relacions socials...

Afecten la salut de manera desigual entre diferents grups socials, contribuint a les **desigualtats en salut**.

El punt de partida

**1r Congrés de
Salut i Món Local**
Accions locals per a reptes globals

Entorn urbà i salut ♥

*Un espai transversal de creació
de projectes locals amb impacte
en la salut i la qualitat de vida de
les persones als municipis.*

[web Entorn urbà i salut](#)

El Projecte Entorn Urbà i Salut

Inici: 2010

“El model de ciutat és un dels principals factors determinants de la salut”
salut pública <-> disseny urbà entorn urbà -> salut dels ciutadans

Objectiu:

Implementar l'estratègia “Salut a totes les polítiques” de l'OMS en el disseny, la planificació i la gestió dels diferents elements de l'entorn urbà per promoure ciutats i pobles saludables

Membres:

40 professionals de la Diputació de Barcelona, de diferents disciplines acadèmiques i que treballen en diferents serveis i àmbits professionals. Focus en les polítiques de planejament urbanístic, d'espai públic, d'habitatge i d'espais naturals.

Recull d'eines per incorporar la perspectiva de la salut en les actuacions municipals

- Recull de 80 eines científicament validades (ISGlobal).
- Per facilitar la incorporació de la **perspectiva de salut en totes les polítiques** de l'àmbit local.
- Que permeten **observar, mesurar i avaluar l'efecte que poden tenir sobre la salut les intervencions a l'espai públic.**
- Adreçat a ajuntaments i/o altres entitats impulsores d'actuacions municipals.
- Per determinar si una actuació planificada té sentit o no per millorar el benestar o la qualitat de vida o, en el cas d'actuacions ja realitzades, per valorar i comprovar el veritable abast del seu impacte en salut.

Barris i comunitats: motors de transformació social

Un projecte transformador del Pla de mandat 2020-23

En què consistia?

Impuls de projectes d'intervenció integral urbana als barris per facilitar l'apoderament comunitari, la igualtat d'oportunitats i la millora objectiva de les condicions de vida de la població.

Amb quins objectius?

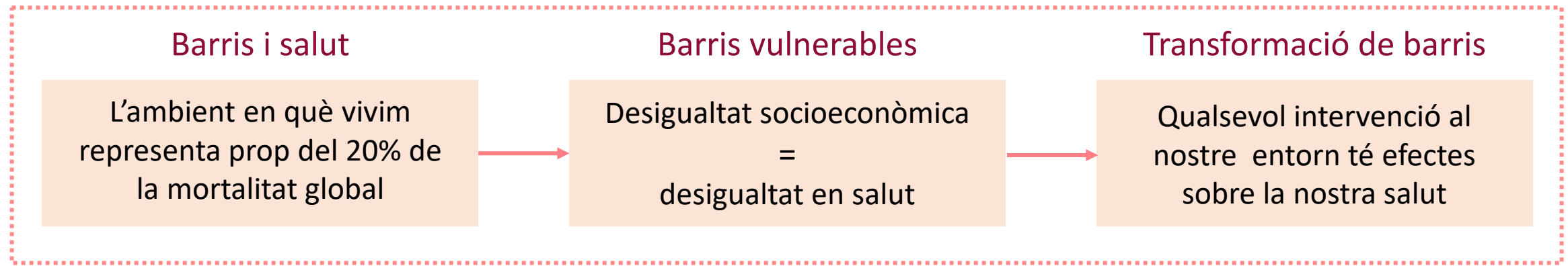
Reduir les desigualtats socials, promoure la convivència inclusiva i un entorn urbà cohesionat i saludable.

Impulsor

Servei de Convivència, Diversitat i Cicle de Vida de la Diputació

El rol del Servei de Salut Pública

Fase 1: *top-down* ↓ : *compilació d'eines*

Recopilació de **marcs conceptuals, eines i indicadors** per a l'avaluació de l'impacte de les intervencions de transformació urbana en la salut i qualitat de vida de la població.

80 eines (+)

<i>Àmbit / temàtica</i>	<i>Dimensió de la salut</i>	<i>Població destinatària</i>	<i>Entorn / escala</i>	<i>Fase del projecte</i>	<i>Enfocament metodològic</i>
- Habitatge i comunitats veïnals	- Física	- General	- Habitatge	- Disseny / planificació	- Observació
- Espai públic	- Mental	- Col·lectius	- Edifici	- Implementació	- Qüestionari
- Infraestructura verda	- Social	...	- Carrer	- Avaluació	- Qualitatiu - Participatiu
- Mobilitat i accessibilitat			- Espai públic		
- Equipaments i serveis			- Illa		
- Cohesió i capital social			- Barri		

Cercador web

**1r Congrés de
Salut i Món Local**

Accions locals per a reptes globals

Cercador d'eines per incorporar la perspectiva de la salut en les actuacions municipals

<https://www.diba.cat/web/entorn-urba-i-salut/eines-per-incorporar-la-perspectiva-de-la-salut-en-les-actuacions-municipals>

Cercador d'eines per incorporar la perspectiva de la salut en les actuacions municipals

**1r Congrés de
Salut i Món Local**

Accions locals per a reptes globals

La Diputació de Barcelona ▾

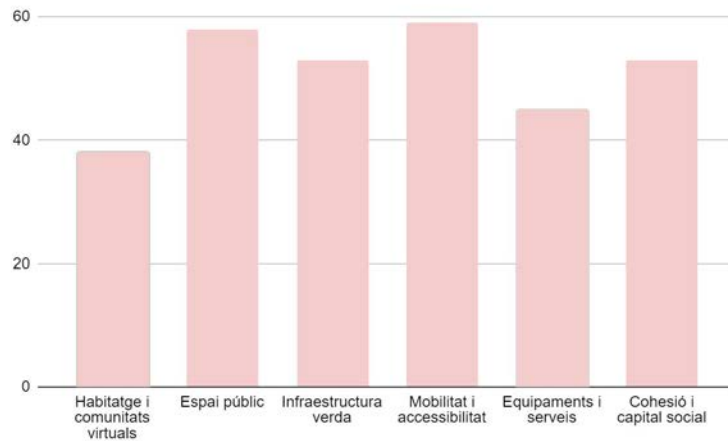
Premsa

Comunicació

Reconeixement (Crèdits) | Bibliografia | Glossari | Agenda

Entorn Urbà i Salut / Cercador d'eines

Cercador d'eines

Temàtica

- Cohesió i capital social
- Espai públic
- Infraestructura verda
- Equipaments i serveis
- Habitatge i comunitats veïnals
- Mobilitat i accessibilitat

Escala de l'àmbit d'estudi

- Barri (o superior)
- Illa / conjunt d'edificis o espais
- Habitatge / carrer / edifici / espai públic acotat

Enfocament metodològic

- Observació
- Qüestionari
- Qualitatiu / Participatiu

Text de la cerca

Cerca

Method for Observing Physical Activity and Wellbeing (MOHAWk)

Benton et al.
2019

[Enllaç al recurs](#)

Format:

Article científic

Població a la qual s'adreça:

Població general

Objectiu:

Avaluar l'ús d'un espai públic/verd pel que fa a l'activitat física i altres accions vinculades al benestar.

Metodologia:

Mitjançant una tècnica d'observació directa, avalua tres nivells d'activitat física (sedentària, caminar i vigorosa) i dos hàbits/comportaments vinculats amb el benestar (interaccions socials i atenció a l'entorn).

També mesura el nombre total de persones i les seves característiques (gènere, grup d'edat, ètnia), així com evidències d'actes incívics (ex. grafitis, vidres trencats).

Proporciona un manual d'instruccions, plantilles per a la presa de dades i recomanacions/matisacions per a situacions o condicions concretes.

**1r Congrés de
Salut i Món Local**

Accions locals per a reptes globals

Oportunitats i limitacions:

És una eina intuïtiva i fàcil d'aplicar, que requereix molt pocs recursos econòmics/logístics.

La poden implementar agents de diversos àmbits (no exclusivament el científic), incloent-hi personal voluntari. No obstant això, els observadors requereixen entrenament previ per consensuar criteris i minimitzar possibles errors en el registre (i en ocasions pot ser convenient tenir més d'un observador per àrea per validar els resultats).

S'aplica de forma més efectiva en zones d'estudi acotades (no gaire grans) i amb bona visibilitat.

Presenta limitacions importants en l'estudi de zones molt concorregudes o durant les hores de més aflluència de persones.

Indicadors:

Percentatge de superfície total del sòl destinada a espais oberts verds i públics.

Nombre de superfícies amb grafitis a la zona d'estudi.

Nombre de vidres trencats visibles des de la zona d'estudi.

Amplada de voreres.

Nombre de persones creuant la zona d'estudi / dia.

Nivell d'activitat física realitzada per la majoria de la població que fa servir l'espai.

Nombre d'interaccions socials que ocorren a la zona d'estudi / dia.

Percentatge d'infants que fan servir l'espai d'estudi.

1r Congrés de Salut i Món Local

Accions locals per a reptes globals

Documentació:

- [Formulari estàndard d'observació](#)
- [Formulari resum d'observació](#)
- [Taula de consulta nivells d'activitat física](#)
- [Protocol d'implementació](#)

1r Congrés de Salut i Món Local

Accions locals per a reptes globals

Temàtica:

Espai públic Infraestructura verda
Mobilitat i accessibilitat Equipaments i serveis
Cohesió i capital social

Vincle amb la salut:

Física Social

Escala de l'àmbit d'estudi:

Habitatge / carrer / edifici / espai públic acotat

Fase d'aplicació:

Diagnosi i pre-projecte Monitoratge i avaluació

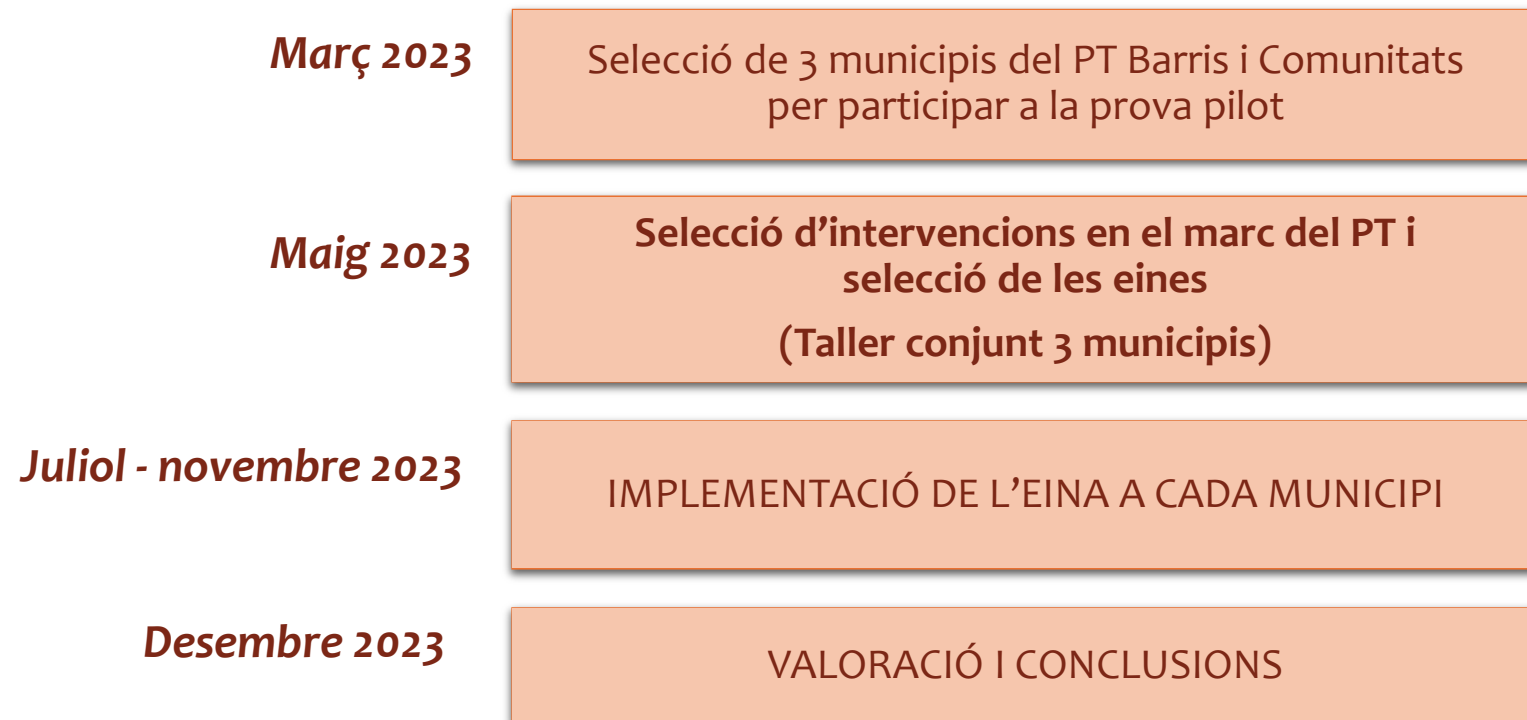
Enfocament metodològic:

Observació

Fase 2: *bottom-up* ↑ : *prova pilot ús eines*

Treball col·laboratiu amb ajuntaments: proves pilot per testejar l'aplicabilitat a escala de barri d'una selecció d'eines recopilades a la fase 1.

Prova pilot per incorporar la salut als plans de transformació de barris – casos pràctics

**1r Congrés de
Salut i Món Local**
Accions locals per a reptes globals

3 barris – 3 projectes – 3 objectius de salut – 3 eines – 3 metodologies

	Ajuntament de Granollers	Ajuntament de Mataró	Ajuntament de Viladecans
Barri:	Barri Primer de Maig	Barri de Cerdanyola	Espai Emocional
Projecte:	Diagnosi de la solitud no desitjada en dones del barri	Avaluació de l'impacte de la instal·lació del nou parc urbà de salut	Estudi de l'estat de salut autopercebut pels participants dels cursos
Objectiu de salut:	Prevenir la solitud no desitjada en dones adultes	Prevenir el sedentarisme i fomentar la cohesió social en espais públics	Promoure el benestar emocional
Eina d'avaluació de l'impacte en la salut:	PHOTOVOICE	MOHAWK	WHO-5 WELLBEING INDEX
Enfocament metodològic:	Qualitatiu / participatiu	Observació i qüestionari	Qüestionari

Prova pilot per incorporar la salut als plans de transformació de barris – casos pràctics

**1r Congrés de
Salut i Món Local**
Accions locals per a reptes globals

Taller d'intercanvi d'imatges i vivències a Granollers (Photovoice)

Observació del nivell d'activitat física i enquesta a un ciutadà a Mataró (Mohawk)

Curs de manualitats a l'Espai Emocional de Viladecans (Who-5 Wellbeing Index)

**1r Congrés de
Salut i Món Local**

Accions locals per a reptes globals

www.salutimonlocal.org